

Становище

от

доц. д-р Ясен Захариев Захариев, НБУ, 2.3. Философия

за

придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 2.3 Философия с кандидат Дани Котев, редовен докторант в катедра „Философия” на Философски факултет в СУ „Св. Климент Охридски” с дисертационен труд **„Ерос и философия”**

Дисертационният труд „Ерос и философия” на Дани Котев се състои от 210 страници текст - въведение, първа, втора и трета глави, заключение и библиография от общо 422 заглавия на български и английски език. Авторът е докторант в катедра „Философията” на СУ „Св. Климент Охридски”. Дисертацията е написана под научното ръководство на доц. д-р Здравко Попов.

1. **Значимост на изследвания проблем.**

Дисертационният текст представлява разгърната философска рефлексия върху два основни проблема, които вълнуват философите още от времето преди Сократ – любовта и същността на философията. Авторът се е заел с трудната задача да представи своето разбиране в контекста на философската традиция и да свърже двете понятия – „ерос“ и „философия“ в оригинален синтез, в който диалектика и феноменология взаимно се допълват. Според автора не е възможно да отговорим на въпроса с какво се занимават философите и какво философията е като начин на живот и мислене, без понятието за ерос. Философията е еротична по своята същност. От тази гледна точка значимостта на проблема в дисертацията не стои под въпрос, доколкото той съставлява същността на дисциплината, която назоваваме с гръцката дума

„философия“, която в български превод не е нищо друго освен „любов към мъдростта“ или любомъдрие.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Целта на автора е да осветли феноменологично ситуацията, в която според него се намира всеки истински философ. Въпрос на интелектуална добросъвестност е в началото на своя път философите да поставят въпроса за същността на това, с което се занимават: „Въпросът за това какво е философия, трябва да бъде поставен наново от всеки, който смята да се занимава с философия“ (с.2). Можем да приемем, че цялата дисертация е разгърнат отговор на този въпрос. Авторът определя философията като еротичен феномен, като „еротизъм“ и желание по битието. Не е възможно да се достигне до разбиране на философията без разбиране на любовта. Не можем да разберем обаче и любовта без философията. В този смисъл едно от централните внушения в дисертацията се отнася към припокриването и взаимопроникването на двата феномена – ерос и философия. Така темата за ероса е едновременно начало и хоризонт на изследването. Отправната точка и целта са едно и също, еднакво условни и еднакво изплъзващи се от дефинитивни заключения. Тази диалектика между ерос и философия води дотам, че когато авторът определя едното чрез другото, той в крайна сметка говори за едно и също.

3. Съответствие между избраната методология и поставените задачи на дисертационния труд.

Ето защо текстът е повече демонстрация на определен тип философстване, отколкото аналитичен трактат, който си поставя ясни задачи и отчита постигнати резултати. Това е и основната причина методът, който авторът използва да носи белезите на феноменологията и херменевтиката. Избраните проблеми и феномени предпоставят определено разбиране, което в процеса на изследване се променя и разгръща.

Авторът бродира своя текст, като вътквава фигури и сюжети от философията на Ницше, Августин, Лакан, Декарт, Платон, Левинас и др. Изследването не следва определена хронология, тъй като то няма сюжетно начало и край, а само център и разностранности от него интерпретации, които очертават периметъра му. Това, което обединява и свързва всички теоретични нишки, е центърът, където стои Ерос във всичките му превъплъщения от Хезиод и Платон през Августин и Ницше до Фройд, Лакан и Левинас. В този смисъл дисертацията дава добра представа за възгледите на значими автори върху философията и любовта, независимо от липсата на хронологичен подход и експлицитна логика при разглеждането им.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Посочените в автореферата от 49 стр. приноси са релевантни по отношение на постигнатото от текста.

5. Мнения, препоръки и бележки.

Дисертацията на Дани Котев е добра демонстрация на определен тип философстване, характерен за постмодерното философско мислене. Не случайно авторът пише с възторг за философията и философстването на Левинас. Изборът на темата, начинът по който тя е осветена в текста, авторите и проблемите, разгледани вътре са показателни за този философски дискурс. Предложеният текст без съмнение има място в този контекст. Авторът демонстрира впечатляващ стил, поетичен израз, образно мислене и смелост да обединява диалектически парадоксални и несводими една към друга позиции и твърдения. Недостатък на това философстване обаче е липсата на фокус, яснота и недвусмисленост.

Така например в първа глава се разглеждат основно позициите на Ницше към един сякаш чужд на дисертацията проблем – истината. Сякаш тази глава стои възможно най-далеч от централната тема за любовта. По същия начин във втора глава се прави чудесен анализ на

темата за ероса при Августин и Лакан, но не се прави достатъчно ясна връзка към оказаната в заглавието философия като „персонификация на желанието“.

Текстът и неговият автор само биха спечелили, ако се прецизират част от изводите и се изведат определени твърдения, които не следва да се разбират твърде многозначно и дори противоречиво. В противен случай не малко от тезите на автора рискуват да останат отвъд границите на смислеността и да радват читателите единствено с поетичния си изказ. Ето само два примера, които илюстрират казаното:

„Другият навява моята най-автентична себестност, ужас или желание. Бездната, в която попадаме, е собствената ни бездна, най-автентичното може да се бъде“ (с.113) или „Свободата е винаги с нечиста съвест, защото тя е подвъпросна спрямо морала, тя се характеризира с безкрайно изискване към себе си“ (с.124). Въпрос на философска почтеност е не само да се отговори на въпроса за същността на философията. Философът е отговорен не само към себе си, но и към своите читатели. Част от тази отговорност е задължението да се обясни на „другия“, който разбира български език и е философски изкушен, какво означават твърдения като горните. В не по-малка степен авторът дължи обяснение за противоречия, при които например става възможно еротиката да е „вид правене, вид дейност“ (с.185) и в същото време „еротичното да не съществува преди да е изразено и означено в езика“ (с.184-185).

Всички тези въпроси могат и да не бъдат зададени, могат и да не бъдат отговорени. Както споменах и по-горе предложеният текст е демонстрация на специфичен философски опит към света. В този опит логиката не е висша ценност, а на мястото на логическия анализ е поетичният и многозначен философски език. По думите на Хайдегер езикът е „дом на битието“. Какво точно значи това, също не е ясно и в това е предизвикателството към част от съвременните философи. Те трябва или да отхвърлят подобна философия като абсурдна, или да потърсят нейния смисъл. Представената дисертация е чудесен опит от страна на автора за

намиране на смисъл в същността на философията и любовта, както и във възгледите на избраните от автора философи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд отговаря на изискванията за придобиването на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 2.3 Философия. Като член на Научното жури ще гласувам ЗА присъждането на Дани Котев на тази степен.

18.04.2020

Доц. д-р. Ясен Захариев
НБУ